

УВОД

Темата за българите в чужбина става все по-актуална. Динамичната обществена среда, в която живеем, предполага една естествена мобилност, миграции в различни посоки и от различен характер, възникване на нови български общности по света, които съграждат свои нови *етнопрофили* в чуждоетнична среда. Активното развитие на този процес предлага широки възможности за различни научно-изследователски интерпретации.

Тематичният брой на сп. „Онгъл“ *„Българите в чужбина – толкова близо, толкова далече“* дава възможност за два подхода за вглеждане в етнопрофила на сънародниците ни по света: научноизследователски и академичен; народопсихологически и емоционален.

Българските общности в чужбина през последните десетилетия сякаш „догонват“ по брой населението в Родината и почти се изравняват с него, за съжаление. Общностите ни динамично се разрастват поради необратимите миграционни процеси, създават сдружения, асоциации, училища, детски градини, фолклорни състави, медии, радиа, телевизии... Изграждат общности – по своему – толкова близо, толкова далече...

В този брой на списание „Онгъл“, както посочих, има два типа вглеждане – от една страна академични и научни изследвания на учени в областта на антропологията, етнологията и езиковедството, които показват същностите на различни български общности или диаспори по света, представят различни проблематики и специфики, а от друга страна са текстове, които откровено разказват *за себе си* по един сакрален начин за *„българите там“*. Посланията в тях са емоционално натоварени до наивистичност и показват желание за споделяне и съпричастност. Както банатските българи (в текста на Светлана Караджова), така и сдруженията на българите в Израел (Рина Бакалов), Испания (Деана Иванова), Словакия (Радостина Доганова), Швейцария (Мариела Тунтова) или Австрия (Нина Василева-Занешев), намирайки своята нова Родина, пишат своята история със собственото си перо, сътворявано през емигрантството.

Топологизацията на българското присъствие на доц. д-р Владимир Пенчев прави едно важно и просторно въвеждане в актуалната тематика *български общности в чужбина* и тази студия е удобна предпоставка за нататъшното разбиране на текстовете, посветени на българските общности в Чикаго (представени чрез *куфара на имигранта: музеят без стени* на Дилиана Иванова), във Вашингтон (чрез *наследство и консолидация на мигрантските общности* от Лина Гергова и Яна Гергова), в Хамбург (за *употребите на българското културно наследство* на Таня Матанова), или статиите, които насочват своето внимание към особеностите на българските общности в Средна Европа (в Унгария – от Адриана Петкова-Пападопулос и Кристина Менхарт). За моделите на адаптация на българите в Словакия и Австрия и особеностите на интеграционната политика в тези две държави спрямо българите като малцинство е текстът на Снежана Йовева-Димитрова. Весела Дъбова конкретизира комуникативния дискурс в чешка езикова среда, а на спецификите и актуалното състояние на общността във Франция е посветен текстът на екип от посолството в Париж.

Любопитен и характерен е погледът към родината ни на една чужденка – българистката Катарина Седлакова. Нейният есеистичен прочит на българската действителност е изпъстрен с точни наблюдения, емоционални преживявания, лирически отстъпления и литературни инвенции с определението *българско*, а естествената лекота на изказа ѝ създава усещането, че ментално родната ѝ Словакия не е *толкова далече* от България – мястото, което оставя траен отпечатък в живота ѝ.

Лингвистичните изследвания (Ана Кочева, Лучия Антонова, Кирил Първанов и Славка Керемидчиева) допринасят за постигането на пълнотата в етнокултурната картина за българите в чужбина – езикът е маркер, който носи етническа характеристика и значение. Билингвалните проблеми, диалектните наименования и специфики с отключващ етнолингвистичен маркер или *говоренето насън* като сакрален елемент в региони с българско население извън границите на държавата, са все проблеми, които кореспондират по имплицитен начин с концепта *българите в чужбина – толкова близо, толкова далече*.

На пръв поглед тази еkleктика на възгледи и похвати, на методологии и научни модели в събрания тематичен брой на списанието може да изглежда неравновесна, но когато се прочете в цялост, се разбира основното послание: необходимостта да бъдат споделени съдбата, битието, тревогата и всички други емоционални или научно характеризиращи особености на българите в чужбина. Текстовете диалогизират и споделят пространството в *диаспората*, а онова, което не е *толкова далече, колкото е близо – това е Родината*.

Снежана Йовева-Димитрова